

Sygn. akt VII U 4729/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 lipca 2020 r. w Warszawie

sprawy B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wypłatę emerytury

na skutek odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 27 września 2019 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

B. K. w dniu 12 listopada 2019 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 27 września 2019 r., nr: (...). Odwołujący zaskarżył decyzję w części dotyczącej zawieszenia wypłaty emerytury z powodu zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia oraz zarzucił jej naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego zastosowanie w rozpatrywanej sprawie;

- art. 96 ust. 2 w/w ustawy w związku z art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin poprzez przyjęcie, że nie stosuje się ich z uwagi na powołanie żołnierza do zawodowej służby wojskowej przed dniem 1 stycznia 1999 r., podczas gdy art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej stanowi, że zasada wypłaty jednego świadczenia nie obowiązuje, gdy wojskowe świadczenie emerytalne zostało obliczone, a nie przyznane, według zasad określonych w art. 15a, a co za tym idzie żołnierz nie musiał zostać powołany do służby wojskowej po dniu 1 stycznia 1999 r.

W związku z powyższym B. K. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że przyznana emerytura przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych podlega wypłacie począwszy od dnia 1 września 2019 r., bądź alternatywnie o uchylene

i przekazanie jej do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony powiecił zarzuty wskazane w części wstępnej swojego stanowiska. Odwołujący podkreślił ponownie, że emerytura obliczona na zasadach określonych w art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. oznacza konieczność spełnienia przesłanek określonych jedynie do obliczenia wysokości świadczenia. W jego ocenie emerytura powinna zostać obliczona na analogicznych zasadach żołnierzom, niezależnie od daty, w której zostali powołani do zawodowej służby wojskowej. Ubezpieczony stanął na stanowisku, że wyjątek od zasady wypłacania jednego świadczenia stosuje się do wszystkich osób pobierających emeryturę wojskową, której wysokość została przyznana jedynie przy uwzględnieniu okresu służby (odwołanie z dnia 12 listopada 2019 r., k. 3-6 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 2 grudnia 2019 r. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wskazał, że odwołujący posiada emeryturę wojskową od dnia 12 maja 2001 r., do której nabył uprawnienia na mocy przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Nadto w jego ocenie do wysługi emerytalnej ubezpieczonego doliczono okres zatrudnienia przypadający po zwolnieniu ze służby wojskowej od 12 maja 2001 r. do 31 grudnia 2008 r. Zdaniem ZUS należało zawiesić przyznane ubezpieczonemu prawo do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ pobiera świadczenie z Wojskowego Biura Emerytalnego w wyższej wysokości (odpowiedź na odwołanie z dnia 2 grudnia 2019 r., k. 9 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. K. pełnił służbę w okresach:

- od 16 września 1974 r. do 1 września 1978 r. w Wyższej Szkole (...) na stanowisku podchorążego;
- od 2 września 1978 r. do 4 października 1978 r. pozostając w dyspozycji MSW;
- od 5 października 1978 r. do 30 września 1982 r. w I (...) Brygadzie Zmotoryzowana (...) na stanowisku dowódcy plutonu;
- od 1 października 1982 r. do 14 września 1987 r. w I (...) Brygadzie Zmotoryzowanej (...) na stanowisku dowódcy kompanii;
- od 15 września 1987 r. do 30 listopada 1991 r. w I (...) Brygadzie Zmotoryzowanej (...) na stanowisku starszego inspektora (...) kwatermistrzostwo;
- od 1 grudnia 1991 r. do 12 maja 1993 r. w 9 sbzio (...) na stanowisku pełniącego obowiązki kwatermistrza;
- od 13 maja 1993 r. do 24 stycznia 1994 r. w Dowództwie (...) MSWiA na stanowisku oficera wydziału i wdrożeń oddziału planowania logistyki;
- od 25 stycznia 1994 r. do 14 września 1997 r. w Dowództwie (...) MSWiA na stanowisku oficera wydziału zakwaterowania i nieruchomości szefostwa zakwaterowania i budownictwa przy (...);
- od 15 września 1997 r. do 31 grudnia 2000 r. w Dowództwie (...) MSWiA na stanowisku starszego specjalisty wydziału zakwaterowania i nieruchomości szefostwa infrastruktury logistyki (opis przebiegu służby wojskowej z akt personalnych odwołującego, k. 193 akt MON).

Wojskowe Biuro Emerytalne w W. w dniu 9 marca 2001 r. wydało decyzję znak: (...) o przyznaniu emerytury wojskowej na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. Do ustalenia prawa i wyliczenia emerytury wojskowej uwzględniono okres służby wojskowej od 16 września 1974 r. do 11

maja 2001 r. Emerytura odwołującego z tytułu wysługi lat wyniosła 69,25% (decyzja z dnia 9 marca 2001 r. i załączniki do decyzji, k. 18-21 akt MON).

Nadto B. K. zatrudniony był w okresach:

- od 13 grudnia 2000 r. do 4 stycznia 2001 r. w ramach 1/2 etatu oraz od 5 stycznia 2001 r. do 31 grudnia 2002 r. w pełnym wymiarze czasu pracy w Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu (świadczenia pracy z dnia 31 grudnia 2002 r. i z dnia 14 maja 2019 r., akta ZUS);

- od 1 lutego 2001 r. do 31 grudnia 2002 r. w ramach 1/2 etatu w Biurze Ochrony Rządu (świadczenie pracy z dnia 31 grudnia 2002 r., akta ZUS);

- od 1 stycznia 2003 r. do 31 lipca 2019 r. w pełnym wymiarze czasu pracy w Zarządzie Zasobów Mieszkaniowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Odwołujący złożył wniosek do Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego o doliczenie okresów zatrudnienia u w/w pracodawców oraz ustalenie nowej wysokości świadczenia emerytalnego (świadczenie pracy z dnia 31 lipca 2019 r., akta ZUS i wniosek z dnia 5 stycznia 2009 r., k. 144 akt MON).

Po rozpoznaniu wniosku Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego wydał decyzję z dnia 12 stycznia 2009 r., znak: (...), na mocy której zmienił wysokość emerytury wojskowej odwołującego począwszy od dnia 1 stycznia 2009 r. Do wysługi emerytalnej zaliczono ubezpieczonemu okresy zatrudnienia po zwolnieniu ze służby wojskowej od 12 maja 2001 r. do 31 grudnia 2008 r. Emerytura odwołującego z tytułu wysługi lat wyniosła 75% (decyzja z dnia 12 stycznia 2009 r., k. 152 akt MON i pismo z dnia 20 września 2019 r., k. 188 akt MON).

Decyzją z dnia 6 marca 2019 r., znak: (...) Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego dokonał waloryzacji emerytury wojskowej odwołującego. Wysokość zwaloryzowanego świadczenia wyniosła 4.805,18 złotych (decyzja z dnia 6 marca 2019 r., k. 185 akt MON).

Odwołujący w dniu 3 września 2019 r. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał decyzję z dnia 27 września 2019 r., nr: (...), na mocy której przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 września 2019 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wysokość emerytury została obliczona na kwotę 2.392,10 złotych, zaś jej wypłata została zawieszona z powodu zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia (wniosek z dnia 3 września 2019 r. i decyzja z dnia 27 września 2019 r., akta ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Ministerstwa Obrony Narodowej. Dokumenty, na których Sąd oparł swoje ustalenia, zasługiwały w całości na uwzględnienie. Ich wiarygodności nie kwestionował zarówno odwołujący, jak i organ rentowy w toku postępowania sądowego. Wobec powyższego Sąd uznał ustalone fakty za wystarczające do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie B. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 27 września 2019 r., nr: (...), jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

Organ rentowy przyznając odwołującemu prawo do emerytury powszechnej od dnia 1 września 2019 r., zawiesił jej wypłatę z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia. W jego ocenie do wysługi emerytalnej ubezpieczonego doliczono okres zatrudnienia przypadający po zwolnieniu ze służby wojskowej od 12 maja 2001 r.

do 31 grudnia 2008 r., co stanowi przesłankę negatywną do wypłaty obydwu emerytur przyznanych przez Wojskowe Biuro Emerytalne i Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1270) zwanej dalej „ustawą emerytalną”, świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach.

Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. W myśl art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, przepis ust. 1, stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96 tej ustawy, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 18e (Dz. U. z 2010 r., Nr 167, poz. 1130) zwanej dalej „ustawą zaopatrzeniową”.

W rozpatrywanej sprawie odwołujący wskazywał, że powinien otrzymać prawo do wypłaty obydwu emerytur niezależnie od daty, w której został powołany do wojska

i rozpoczął służbę. Wynikająca z art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej zasada prawa do pobierania jednego świadczenia w sytuacji zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń jest również obowiązująca w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych

w ustawie emerytalnej z prawem do świadczeń przewidzianych w ustawie zaopatrzeniowej, z wyjątkiem gdy emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a ustawy zaopatrzeniowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 r., sygn. akt II UK 237/11). Sąd Okręgowy zważył, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury lub renty na podstawie ustawy emerytalnej z prawem do świadczeń o takim charakterze przewidzianych w ustawie zaopatrzeniowej dotyczącej osób wskazanych w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, przysługuje prawo do wypłaty jednego świadczenia - wyższego lub wybranego przez zainteresowanego. Natomiast w sytuacji, w której nastąpi zbieg prawa do świadczenia emerytalnego z tej ustawy z prawem do mających charakter ubezpieczeniowy lub zaopatrzeniowy świadczeń rentowych przysługujących na podstawie odrębnych, prawo do ich pobierania określają wyłącznie te przepisy znajdujące się w art. 96 ustawy emerytalnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006 r., sygn. akt I UK 235/05).

Wyłączenie przewidziane w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej dotyczy przypadku obliczenia emerytury lub renty wojskowej dla żołnierza powołanego do służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. Wyłączenie to zostało wprowadzone z dniem

1 października 2003 r. przez ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 166, poz. 1609 ze zm.)

i jest konsekwencją dokonanych tą ustawą zmian związanych z ponownym objęciem wszystkich osób pozostających w stosunku służby określonych w art. 8 ust. 15 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.), a więc żołnierzy zawodowych wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy emerytalnej. Powołaną ustawą zmieniającą dokonano również zmiany art. 2 ust. 1 pkt 1 (obecnie art. 2 ust. 2) ustawy emerytalnej, mocą której osoby te zostały wyłączone z możliwości uzyskania świadczeń w niej przewidzianych, jeżeli miały ustalone prawo do emerytury określonej

w przepisach ustawy zaopatrzeniowej, obliczonej z uwzględnieniem okresów składkowych znajdujących się w art. 6 ust. 1 pkt 1–3, 5 i 7–10 oraz w ust. 2 ustawy emerytalnej. Natomiast prawo to zachowali żołnierze, którym przy obliczaniu emerytury z zaopatrzenia emerytalnego okresów składkowych nie uwzględniono. Mogą oni zatem dokonać

wyboru świadczenia stosownie do art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej oraz art. 7 ustawy zaopatrzeniowej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 r., sygn. akt II UZP 10/09 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2008 r., sygn. akt II UK 48/08, z dnia 6 stycznia 2009 r., sygn. akt I UK 178/08 i z dnia 13 września 2011 r., sygn. akt I UK 41/11).

W ocenie Sądu wymaga podkreślenia, że do stażu emerytalnego nie uwzględnia się okresów służby wojskowej, jeżeli z tego tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w ustawie zaopatrzeniowej. Analogicznie przyjmuje się przy ustaleniu prawa do emerytury z systemu zdefiniowanej składki przewidzianej dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. i niepowiązanej z posiadaniem wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych, gdyż o prawie do niej decyduje wyłącznie wiek emerytalny i zgromadzony kapitał składkowy pochodzący z „cywilnego” okresu ubezpieczenia. Z uwagi na uwarunkowania wiekowe, żołnierzom, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., emerytura obliczana jest na podstawie kapitału składkowego.

W związku z tym niezależnie od daty przyjęcia do służby emeryt nie może mieć uwzględnionego okresu służby wojskowej w emeryturze z powszechnego systemu emerytalnego. W tym zakresie sytuacja wojskowych przyjętych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i przed tym dniem ukształtowana jest jednakowo. Z przytoczonego orzecznictwa wynika, że dzień rozpoczęcia służby przez wojskowego nie ma żadnego przełożenia na prawo do pobierania jednocześnie dwóch emerytur. W związku z tym wystosowany argument przez ubezpieczonego był prawidłowy, choć nie miał żadnego przełożenia na możliwość zmiany zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy zważył, że na trafność orzeczenia organu rentowego miały wpływ „cywilne” okresy stażu emerytalnego na prawo i wysokość świadczenia wypłaconego przez Wojskowe Biuro Emerytalne. Istotna w tym zakresie jest dyspozycja art. 16 ustawy zaopatrzeniowej, zgodnie z którą żołnierzom, którzy spełniają warunki określone w art. 12 tej ustawy, zalicza się do wysługi emerytalnej, uwzględnianej przy obliczaniu emerytury na podstawie art. 15 lub art. 15e, posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe, w rozumieniu ustawy emerytalnej. Okresy te uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6 % podstawy wymiaru za nie więcej niż trzy lata okresów składkowych poprzedzających służbę a o 1,3 % za każdy następny rok i 0,7 % za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę. Tak ustalona emerytura podlega zwiększeniu w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby o 1,3 % podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r.

w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Wysokość świadczenia należy również podwyższyć za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75 % podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 55 lat życia albo stał się inwalidą.

W konsekwencji żołnierz, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., może korzystać z „cywilnej” wysługi emerytalnej. Takiemu rozwiązaniu nie sprzeciwia się zasada wzajemności składki i prawa do świadczenia, która w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nigdy nie była pojmowana w sposób absolutny (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 11 grudnia 2006 r., sygn. akt SK 15/06 oraz 27 stycznia 2001 r., sygn. akt SK 41/07).

W niniejszej sprawie odwołujący skorzystał z przysługującego prawa, ponieważ na ustaloną wyższą wysokość emerytury wojskowej miały również wpływ uwzględnione okresy składkowe „cywilny” przypadający po zwolnieniu ze służby wojskowej od 12 maja 2001 r. do 31 grudnia 2008 r. W tym kontekście wymaga podkreślenia, że skoro emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu „cywilnej” wysługi emerytalnej, to oznacza, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nawet, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści jaką przynosi zwiększenie emerytury.

W ocenie Sądu należy zaznaczyć, że ustawa zaopatrzeniowa nie uniemożliwia wszystkim żołnierzom faktycznego zrealizowania uprawnienia do wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej. Wystarczy bowiem odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 ustawy zaopatrzeniowej lub z tytułu inwalidztwa wojskowego w myśl art. 15 ust. 4 tej ustawy.

W takim przypadku emeryt, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Jednakże w niniejszej sprawie wysokość emerytury wojskowej odwołującego została obliczona również na podstawie jego zatrudnienia po zakończeniu pełnienia służby. Natomiast prawo do pobierania dwóch emerytur jednocześnie jest możliwe wówczas, gdy na wysokość emerytury wojskowej mają wpływ wyłącznie okresy tej służby. Zatem

o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do wojska, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2016 r., sygn.. akt I UK 426/17). Ubezpieczonemu zostało wyliczone świadczenie w oparciu o jego okresy zatrudnienia od 12 maja 2001 r. do 31 grudnia 2008 r. W związku z tym nie było możliwe przyznanie B. K. prawa do jednoczesnego pobierania emerytury wojskowej oraz powszechnej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie: (...)